

Žirafa a slon aneb Jak postavit dům*

Co potřebujeme:

flipchart, papíry, tužky, fixy, text bajky *ŽIRAFKA A SLON aneb Jak postavit dům, který by umožňoval rozmanitost* (stačí jedna kopie, která se přečte celé třídě)

Cíle:

- Žák diskutuje a naslouchá argumentům druhého.
- Žák vyjádří svůj postoj a zdůvodní jej.
- Žák se vcítí do postav bajky a porovná potřeby hlavních aktérů.
- Žák reflektuje odlišnost každého z nás a naléhavost adaptability (vzájemného přizpůsobování).

Varianta 2

- Žák formuluje vlastní otázky k podstatě příběhu a diskutuje o nich.

* *Inspirováno aktivitou Elephant & Giraffe story for diversity, Active Citizens, British Council.*

Předpokládaný čas: 75–90 minut

Věk: 10–19 let

Postup

EVOKACE

- V úvodu hodiny žáky naladte hravou formou na následující kroky, ve kterých bude probíhat mj. diskuse. Cvičení pomůže žákům zbavit se ostychu, podnítit fantazii a získat odvahu pro vyjádření vlastního názoru.
- Vyzvěte žáky, aby se postavili do dvou řad čelem k sobě. Vzniknou tak dvojice, ve kterých budou následně diskutovat. Nechte žákům vybrat, kdo ve dvojici chce zastupovat *slona* a kdo *žirafu*. Poté žáky vyzvěte k tomu, ať vymyslí co nejvíce argumentů, kterými by druhého přesvědčili, že *by slon/žirafa byla lepší truhlář*.
- Pokud děláte aktivitu poprvé, doporučujeme situaci nejprve modelovat na příkladu jiných zvířat a povolání. Příklad: *Já si myslím, že mravenec by byl lepší malíř, protože dokáže vykreslit i ty nejjemnější detaily. X Hmm, to já si myslím, že chobotnice by byla výborná malířka, protože může malovat několik obrazů naráz. Debatu nesvazujte příliš mnoha pravidly, pouze žáky upozorněte, aby se střídali v argumentaci a navzájem si naslouchali.*
- Po chvíli diskuse zastavte a vyzvěte žáky, ať si vymění role a dále diskutují z opačné pozice než dosud.
- V dalším kroku vyzvěte žáky, ať vytvoří čtveřice (spojením dvou sousedních dvojic) a představí si, že slon a žirafa se znají a uvažují o spolupráci. Jedna dvojice bude mít za úkol podpořit svými argumenty stanovisko: *Proč by spolu slon a žirafa měli spolupracovat?*, a druhá dvojice naopak *Proč by spolu slon a žirafa neměli spolupracovat?* Po chvíli opět vyzvěte k výměně pozic.
- Nakonec dejte žákům prostor, aby vyjádřili vlastní přesvědčení, zda *je podle nich lepší spolupracovat, nebo mít možnost dělat si věci sám podle sebe*, a to tak, že se přemístí do části místnosti označené daným postojem. (Podobně jako v názorové škále, ale bez možnosti zůstat nerozhodnut uprostřed.) Žáci následně zdůvodňují, proč si vybrali právě tuto pozici a vzájemně na sebe reagují. Pokud kdokoliv z žáků v průběhu aktivity změnil názor, může přejít na opačnou stranu. Je dobré požádat jej v tuto chvíli o zdůvodnění – co ho/ji přesvědčilo?

Žirafa a slon aneb Jak postavit dům

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU INFORMACÍ

- Rozdělte žáky do dvou skupin. Jedna skupina reprezentuje *žirafy*, druhá *slony*. Řekněte žákům, aby se pokusili vžít do kůže svého zvířete a na text, který jim následně přečtete, se dívali z jeho perspektivy. Vyzvěte je, aby vnímali, co asi prožívá, co se mu honí hlavou, jak se cítí.
- Přečtete žákům text *ŽIRAF A SLON* aneb *Jak postavit dům, který by umožňoval rozmanitost* (viz příloha).
- Vytvořte menší skupiny žiraf a slonů po max. 5 žácích (skupiny jsou vždy buď čistě žirafí, nebo sloní). Řekněte žákům, aby si představili, že o příhodě, kterou právě slyšeli, vypráví blízkému kamarádovi pár dní poté. Dejte žákům prostor, aby se nad příběhem zamysleli. *Jak by toto vyprávění vypadalo? Jaké pocity/myšlenky/slova by zazněly? Ať o tom ve skupinkách chvíli diskutují.*

REFLEXE – ve skupině

VARIANTA 1

- Zadejte skupinám, aby jako žirafy/slony jakkoliv kreativně ztvárnily svou (sloní/žirafí) zkušenost v rámci příběhu. Žáci mohou vymyslet krátkou scénku, nakreslit plakát, vytvořit báseň atp. Následně nechte skupiny prezentovat jejich díla / přehrát krátké scénky.
- Vraťte se k původnímu příběhu. Napište na jeden flipchartový papír otázku: *Jaký dopad si myslíte, že měla zkušenost popsaná v příběhu na pana žirafu?* Na druhý papír napište: *Jaký dopad si myslíte, že měla zkušenost popsaná v příběhu na pana slona? Zaznamenejte postřehy žáků a dejte prostor pro zdůvodnění.*
- Diskutujte s žáky nad otázkami: *Co vytvořilo bariéry ve spolupráci slona a žirafy? (Snažte se je podnitit k hledání těch zjevných i méně zjevných.) V čem jsou si pan žirafa a pan slon podobní? Co mají společného? V čem se naopak liší? Vyřešil by podle vás situaci návrh pana žirafy? Za jakých okolností by mohl pan žirafa s panem slonem spolupracovat tak, aby byli oba spokojeni? Napadá vás nějaký podobný příběh nebo situace ze života okolo nás?*

VARIANTA 2

(využívá postup metody *Filosofie pro děti*)

- Vytvořte kruh, ve kterém na sebe všichni žáci vzájemně vidí, a požádejte skupiny, aby své myšlenky a klíčová slova z příběhu zapsaly na papíry a umístily doprostřed místnosti. Dejte prostor pro jejich individuální přečtení.
- Následně vyzvěte skupiny, aby se promíchaly tak, že v každé z nich bude přibližně stejný počet slonů a žiraf. Jejich úkolem je vytvořit za každou skupinu jednu tzv. *filosofickou otázku*, ke které je příběh inspiroval. Tato otázka by měla lákat k diskusi s ostatními, měla by motivovat k zjišťování názoru od druhého. Neměla by se tedy ptát na nic, co lze snadno zodpovědět z příběhu nebo zjištěním z jiného učeného textu či od odborníka. Filosofická otázka může znít např. takto: *Může být někdy správné lhát? Jaké vlastnosti má opravdový přítel?*
- Pokud se použijete do *Filosofie pro děti* s žáky poprvé, vysvětlete jim krátce podobu otázky, ale především je motivujte k tomu, aby vymysleli otázku, o které se chtějí bavit s ostatními. Schopnost tvořit filosofické otázky je potřeba trénovat postupně. Žáci by v žádném případě neměli získat pocit, že jejich otázka je špatně – právě naopak.
- Jakmile jsou otázky hotové, dobrovolníci ať představí první z nich. Požádejte žáky o krátký komentář, jak k otázce došli. Vyzvěte ostatní skupiny, ať v představování pokračují ti, kteří mají pocit, že jejich otázka nějak souvisí s tou předchozí.

- Po představení poslední otázky nechte žáky hlasovat o tom, nad kterou otázkou budete společně diskutovat. Je možné využít různé formy hlasování – např. každý má tři hlasy, které pomocí tečky na papír přidělí k otázce/otázkám, které se mu nejvíce líbí. Rozdělení bodů záleží na každém. Situace by opět neměla být postavena jako soutěž, ale jako příležitost vyjádřit vůli diskutovat právě o daném tématu.
- Otázka s největším počtem hlasů se stane základem společné diskuse. Před jejím začátkem doporučujeme stanovit/připomenout si pár základních pravidel diskuse. Obvykle také pomáhá vymyslet si originální způsob hlášení se o slovo a způsob udělování slova (můžete jej udělovat vy, poslední mluvčí, dobrovolník mezi žáky).
- Diskusi by měl zahájit ten, kdo otázku vymyslel a krátce ji uvést. Nechte žáky společně diskutovat.

REFLEXE – individuální

- Na závěr žáky vyzvěte k tomu, aby se každý za sebe zamyslel a sepsal, zda se někdy ocitl v kůži pana slona či pana žirafy. *Jak (by) se zachovali? Co (by) jim pomohlo vyřešit vzniklou situaci?*

Poznámka:

Na aktivitu lze dobře navázat vysvětlením témat asimilace, integrace a dalšími pojmy obsaženými v této kapitole.

Příloha 1
Text bajky**ŽIRAFKA A SLON aneb Jak postavit dům, který by umožňoval rozmanitost**

Na malém předměstí na okraji Sudokopytníkova si pan žirafa nechal postavit dům podle představ své rodiny. Byl to nádherný dům pro žirafy, byly v něm vysoké stropy a vysoké dveře. Velká okna zajišťovala maximum světla a pěkný výhled a zároveň chránila soukromí rodiny. Úzké chodby šetřily cenný prostor, ale přitom domu neubíraly na pohodlí. Dům byl postavený tak dobře, že vyhrál státní cenu Žirafí dům roku. Jeho majitelé na to byli pochopitelně hrdí.

Jednoho dne pracoval pan žirafa ve své moderní truhlářské dílně v suterénu a zahlédl z okna pana slona. „Toho znám,“ pomyslel si. „Potkávali jsme se na rodičovském sdružení. Také je výborný truhlář. Mohl bych ho pozvat dál, aby si prohlédl mou novou dílnu. Třeba bychom mohli na některých zakázkách pracovat společně.“ A tak pan žirafa vyklonil hlavu z okna a pozval pana slona dál.

Pan slon byl nadšený. S panem žirafou pracoval rád a těšil se, že ho lépe pozná. Navíc věděl, že má novou dílnu, a chtěl si ji prohlédnout. Šel tedy ke dveřím do suterénu a čekal, až se otevrou.

„Jen pojdte dál,“ řekl pan žirafa. Okamžitě ale nastal problém. Hlavu pan slon dveřmi dokázal prostrčit, ale dál už to nešlo.

„Ještě že jsme nechali ty dveře vyrobit tak, že se dají do široka otevřít, aby jimi prošlo mé truhlářské vybavení,“ povídá pan žirafa. „Vydržte chvíli a já ten problém vyřeším.“ Odstranil pár šroubů a panelů a pustil pana slona dovnitř.

Tito dva staří známí si vesele povídali o práci, když na schody vedoucí do suterénu strčila hlavu paní žirafa a zavolala na manžela: „Telefon, miláčku, volá ti šéf.“ „Vezmu si to raději nahore v pracovně,“ řekl pan žirafa panu slonovi. „Chovejte se jako doma, možná to chvíli potrvá.“

Pan slon se rozhlédl kolem sebe, na soustruhu v opačném rohu místnosti uviděl rozpracovaný výrobek a řekl si, že si ho půjde prohlédnout. Když ale procházel dveřmi, které vedly do této části dílny, zaslechl zlověstné zaskřípání. A tak vycouval a podrbl se na hlavě. „Radši půjdu za panem žirafou nahoru,“ pomyslel si. Po několika krocích pod ním ale schody začaly prskat. Pan slon odskočil a narazil do stěny. I ta se začala hroutit. Jak tam tak neuspořádaně a vyděšeně seděl, přišel dolů po schodech pan žirafa.

„Co se to tu proboha děje?“ podivil se. „Snažil jsem se chovat jako doma,“ odpověděl pan slon. Pan žirafa se rozhlédl. „Aha, už vím, v čem je problém. Dveře jsou moc úzké. Budete se muset zmenšit. Nedaleko odtud se cvičí aerobik. Když si tam párkrát zajdete, mohlo by to pomoci.“

R. Roosevelt Thomas ml. ve své knize používá tuto bajku o žirafě a slonovi jako nástroj, jímž se posuzuje rozmanitost na pracovišti, a způsob, jak se s ní nakládá. Prostřednictvím příběhů jedenácti lidí, mimo jiné Phila Jacksona, legendárního trenéra týmu Chicago Bulls, ukazuje, s čím se tito lidé museli potýkat, aby dokázali lépe pracovat s rozdíly a podobnostmi, které jsou pro dnešní pracovní sílu charakteristické.

Zdroje: Thomas ml., R. R., Woodruffová, M. I., American Management Association (Americká asociace managementu), New York, 1999 (převzato z Active Citizens Toolkit, British Council 2013).